

Dassenplan Asenray-Oost

Definitief

titel rapport
**Dassenplan Asenray-
Oost**

datum
24 januari 2023

projectnummer
P01830

opdrachtgever
**Ruimte-voor-Ruimte
Limburg C.V.**

BRO
projectleider
DAd

opgesteld door
RdM, MvdS

bron Kaft
RdM

BRO
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
E info@bro.nl
www.bro.nl

BRO
Ruimte | om in te leven

*“Wie nieuwe oevers wil bereiken,
moet het water tot zijn weg maken.”*
Rainer Höh

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
2 Planbeschrijving	3
2.1 Huidige situatie	3
2.2 Voorgenomen ontwikkeling	4
3 Waarde plangebied	5
3.1 Functies das	5
3.2 Effectenbeoordeling	5
4 Leefwijze das	7
4.1 Voedsel	7
4.2 Oppervlakte leefgebied	7
4.3 Nachtrust	7
4.4 Verbinding en dispersie	7
5 Benodigde maatregelen	8
5.1 Maatregelen met betrekking tot foerageergebied	8
5.2 Maatregelen met betrekking tot oriëntatie en schuilplekken	10
5.3 Maatregelen met betrekking tot versnippering en dispersie	10
5.4 Maatregelen met betrekking tot verstoring	10
6 Conclusie	11
6.1 Maatregelen	11
6.2 Ecologisch werkprotocol	11
Bronnen	12

1 Inleiding

In het gebied ten oosten van Asenray wordt een nieuwe woonwijk ontwikkeld, onder de naam 'Asenray-Oost'. Ten behoeve van de bestemmingsplanwijziging is in 2021 een quickscan flora en fauna uitgevoerd door BRO. Uit deze quickscan is gebleken dat de das gebruikt maakt van het plangebied en zijn er binnen en in de directe omgeving van het plangebied meerdere sporen van de das aangetroffen. Hieruit kan worden opgemaakt dat het plangebied functionaliteit biedt voor de das. Met de voorgenomen ontwikkelingen zal het plangebied deze functionaliteit deels verliezen. Om dit verlies te compenseren zullen er gronden binnen en in de directe omgeving van plangebied worden ingericht om dit verlies aan functionaliteit te compenseren. De maatregelen die worden genomen om functionaliteit binnen de toekomstige situatie te garanderen zijn vastgelegd binnen dit dassenplan.

Binnen dit dassenplan worden volgende punten nader uitgewerkt:

- Hoe wordt foerageergebied behouden en gecompenseerd?
- Hoe wordt rust behouden (zonering van activiteiten)?
- Hoe wordt versnippering van het leefgebied voorkomen?
- Hoe worden dispersieroutes behouden?

2 Planbeschrijving

Het plangebied ligt in het buitengebied ten oosten van de kern Asenray, in de gemeente Roermond. De planlocatie bestaat uit de percelen, kadastraal bekend als gemeente Roermond, sectie P, nummers 48 (ged.), 59 (ged.), 64 en 70. In figuur 1 is de topografische ligging van het plangebied weergegeven.

2.1 Huidige situatie

De akkers worden aan de noordzijde begrensd door een landweg. Aan de oostzijde wordt het plangebied begrensd door de Maasnielderbeek. Ten zuiden van het plangebied zijn agrarische gronden gelegen. Aan de westzijde wordt het plangebied begrensd door een landweggetje en de kern Asenray. Ten behoeve van een nieuwe verbindingsweg behoort ook een deel van de percelen ten noorden van de landweg tot het plangebied. Deze verbinding sluit aan op het Maalbroek, een ventweg langs de N280. Onder de Maalbroek en N280 is circa iedere 150 meter een faunapassage aanwezig.

Momenteel bestaat het plangebied uit meerdere agrarische percelen, welke gemengd gebruikt worden. In het seizoen van 2021 werden de percelen gebruikt voor het verbouwen van mais.

Figuur 1: Locatie van het plangebied (rood omlijnd)

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Binnen het plangebied is de ontwikkeling van een woongebied bestaande uit 40 kavels voorzien. Daarnaast wordt de omliggende openbare ruimte ingericht met o.a. een ontsluitingsweg en groenvoorzieningen.

Het plangebied wordt opgesplitst door de toegangsweg vanuit het noorden. Aan de westzijde van het plangebied worden in totaal 20 woningen gerealiseerd. Deze woningen worden allemaal richting de as van het gebied georiënteerd. Aan de oostzijde van het plangebied worden eveneens in totaal 20 woningen gerealiseerd. Ook deze woningen, met uitzondering van een woning, worden naar het midden van het gebied georiënteerd. Zodoende ontstaat aan beide kanten een hofstructuur. Centraal door het gebied is de ruimte gereserveerd voor groen. In het westelijke deel ligt een deel van de gronden binnen de milieucirkel.

Binnen deze cirkel van 100 meter mag niet gewoond worden. In het plan zijn deze gronden voor een groot deel uitgeven als weide of boomgaard al dan niet gekoppeld aan de aangrenzende woningen. Een deel van deze gronden kan als openbare weiden overgenomen worden door de gemeente of door verenigingen in het dorp. In het oostelijke deel zijn de kavels geordend rondom een, met ruig, kruidenrijk gras ingevulde openbare tuin. De gronden zijn hier iets opgehoogd. De voorkanten van de woningen zijn georiënteerd op dit centrale groene thema. Het landelijke beeld zal worden versterkt door de rijloper rondom het groene centrale thema uit te voeren in graskeien. Dit zal de ruimte verbijzonderen en een meer landelijke uitstraling geven. Centraal door het plangebied loopt een wandelroute van het onverharde pad achter de oostrand van het dorp, naar het te realiseren landschapsparkje aan de Maasnielderbeek in het oosten.

Figuur 2: Toekomstige situatie

3 Waarde plangebied

3.1 Functies das

Binnen en in de directe omgeving van het plangebied zijn meerdere sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van das (figuur 3, 4 en 5). Langs de Maasnielderbeek en tegen de noordgrens van het plangebied zijn enkele losse vluchtpijpen aangetroffen. Bij een gedeelte van deze vluchtpijpen zijn sporen van recent gebruik aangetroffen. Daarnaast is er een bijburcht met 3 pijpen aangetroffen op het perceel ten noordwesten van het plangebied. Tevens zijn er meerdere graafsporen, latrines en wissels aangetroffen. Bij alle faunapassages onder de N280 zijn wissels aangetroffen.

Het plangebied zelf betreft secundair foerageergebied. De gronden zijn door de jaren heen in gemengd gebruik geweest, waaronder mais. Hierdoor is het uitgesloten dat de percelen een grote regenwormenstand hebben kunnen opbouwen, waardoor ze niet als zeer geschikt habitat kunnen worden aangemerkt. Daarnaast is het hele plangebied in 2021 in gebruik geweest als maisakker.

Binnen de bosschages direct ten noorden van de N280 is een hoofdburcht aanwezig. Gezien de omvang van territoria van dassen (tussen 50 tot 150 hectare), kan er redelijkerwijs van worden uitgegaan dat het plangebied foerageergebied betreft voor de individuen die binnen deze burcht leven.

3.2 Effectenbeoordeling

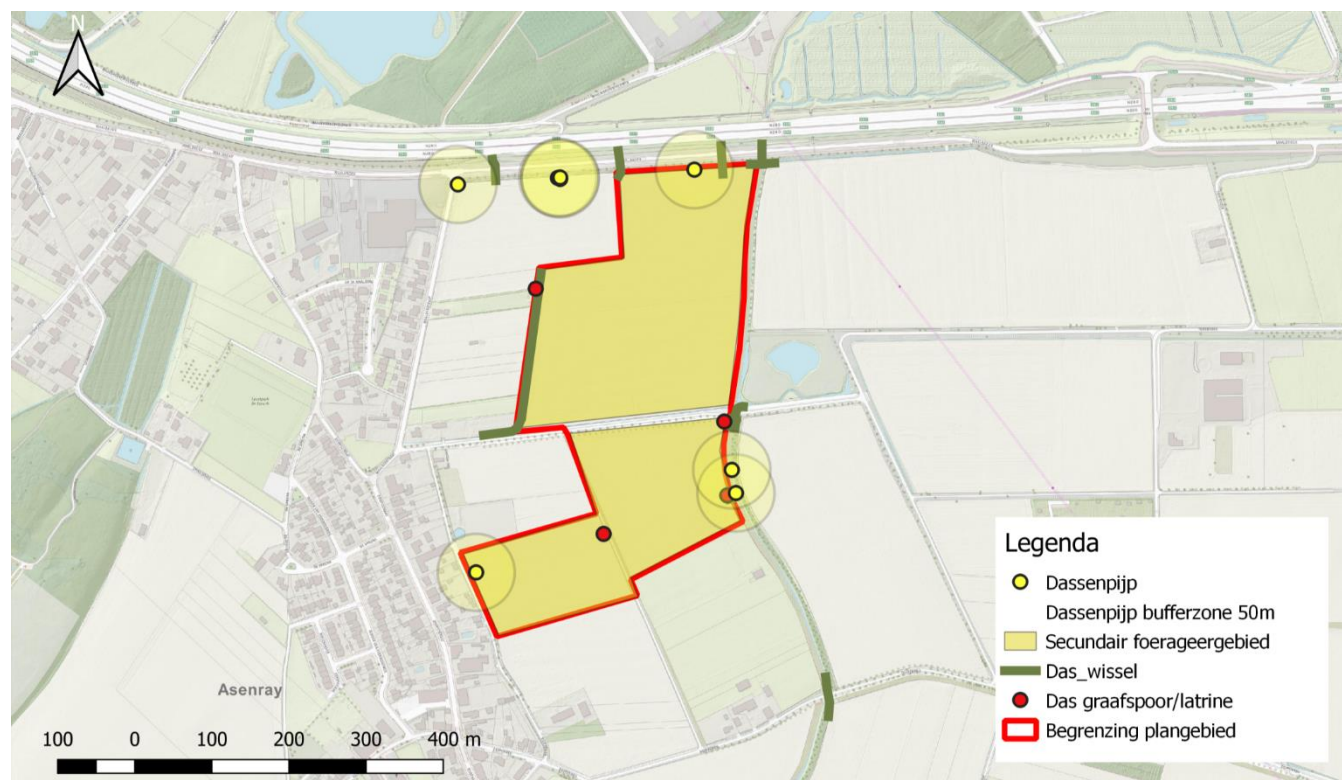
De burchten welke binnen en rond het plangebied aanwezig zijn blijven allen behouden. Ook worden er binnen 20 meter van de burchten geen werkzaamheden uitgevoerd. Door werkzaamheden binnen 200 meter aangepast uit te voeren kunnen negatieve effecten op voorhand worden voorkomen.

Figuur 3: Latrine in het westen van het plangebied

Figuur 4: Snuitputje binnen het plangebied

Figuur 5: Sporen das ten opzichte van plangebied

De maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol verwerkt.

Met de voorgenomen ontwikkelingen gaat er foerageergebied van de das verloren. Het gaat hierbij om agrarische percelen van wisselend gebruik en dus secundair foerageergebied. In totaal gaat er met de voorgenomen ontwikkelingen 5,8 ha aan secundair foerageergebied verloren (figuur 6). Op grond van het Kennisdocument Das kan secundair foerageergebied gecompenseerd worden door 50% van het verloren oppervlakte te compenseren als primair foerageergebied. Bij deze ontwikkeling ligt hier een compensatieopgave van 2,9 ha.

De dassen maken momenteel gebruik van delen van het plangebied om te migreren. Door de aanleg van de weg en woonwijk kunnen deelgebieden versnipperen. Middels een goede inrichting kunnen de dassen veilig tussen de verschillende delen van hun leefgebied migreren en is een overtreding niet aan de orde.

Figuur 6: Huidige situatie van foerageergebieden van das binnen het plangebied

4 Leefwijze das

Dassen zijn territoriale dieren en leven in clans. Deze clans verschillen in grootte, van twee tot twaalf (of meer) dieren. Het aantal dieren is sterk afhankelijk van het voedselaanbod binnen het territorium. Niet alle delen van het leefgebied zijn even essentieel voor de das. De functionele leefomgeving van een burcht moet het volgende bieden:

- Voldoende rust en dekking op de burcht,
- Jaarrond een voldoende en een gevarieerd voedselaanbod op bereikbare afstand van de burcht,
- Oriëntatiemogelijkheden en schuilplekken, bijvoorbeeld in de vorm van houtsingels en hagen,
- Geen verstoring of versnippering van het territorium door wegen, kanalen en dergelijke,
- Geen verstoring door honden of recreatie (bijvoorbeeld mountainbikes of crossmotoren),
- Uitwisselingsmogelijkheden met nabijgelegen dassenpopulaties.

Dassen leven in gebieden met verschillende biotooptypen, die veelal in dichte nabijheid van elkaar liggen. De voorkeur gaat hierbij uit naar kleinschalige akker- en weidelandschappen met voldoende bosjes, houtsingels, singels en heggen die voor beschutting, dekking en vestingsmogelijkheden zorgen. Voor vestiging van burchten en bijburchten is het daarnaast van belang dat de bodem goed vergraafbaar is (Kennisdocument Das, BIJ12).

4.1 Voedsel

Regenwormen vormen in een groot deel van hun verspreidingsgebied het voornaamste voedsel van de das. De hoogste dichtheid aan regenwormen in de grond zijn aanwezig in bemest grasland. Bemest grasland is met name geschikt voor de das bij intensief begraaide weilanden met kort gras

(idealiter maximaal 5 cm). Er wordt bemest met ruige stalmest, en er worden geen pesticiden toegepast. Met name bij oude graslanden is de hoeveelheid regenwormen hoog. Dergelijk foerageergebied wordt als primair foerageergebied geclassificeerd.

Daarnaast eten dassen wat voorhanden is. Bosvruchten, valfruit, noten, eikels, granen (mais en tarwe), paddenstoelen, jonge zoogdieren (muizen, egels, mollen, ratten, hazen, konijnen en eekhoorns) slakken, larven en insecten behoren tot voedselbronnen (BIJ12 Kennisdocument Das). Met name mais kan een belangrijke aanvulling zijn in het dieet van dassen. Maiskolven zijn in de maanden augustus en september beschikbaar. Dit mais zorgt voor een eenvoudige manier om vetreserves voor de winterperiode aan te leggen. Dergelijk foerageergebied waar voedsel in lagere dichtheden te vinden is, of maar in bepaalde delen van het jaar, wordt geclassificeerd als secundair foerageergebied. Hieronder vallen o.a. akkers en ruigten.

Variatie in de leefomgeving is van groot belang omdat niet alle delen het hele jaar geschikt zijn om voedsel in te zoeken; percelen met maisteelt en boomgaarden zijn met name in het najaar van belang. Bos en variatie in terrein zijn de elementen met het meest positieve effect op de das (Piza-Roca et al., 2018)

4.2 Oppervlakte leefgebied

Voedselaanbod zorgt voornamelijk voor de omvang van het leefgebied dat een das nodig heeft. Bij een hoog voedselaanbod is een gebied van 30 tot 150 hectare voldoende, bij een suboptimaal voedselaanbod is het leefgebied meestal groter (150 tot 600 hectare). Territoriumgrenzen en het gebruik van bestaande burchten kunnen door de tijd variëren afhankelijk

van het voedselaanbod. Het foerageergebied ligt tot ongeveer 1,5 tot 12 kilometer van de burcht. Dassen zijn territoriaal en blijven het gehele jaar binnen hun territorium.

4.3 Nachtrust

Dassen zijn voornamelijk 's nachts actief. Uitzondering hierop zijn de periode met korte nachten (voorjaar en vroege zomer); in deze periode verschijnen zijn ze tevens actief in de schemering. In de winter worden dassen pas actief na middernacht. Bij kou en sneeuw kunnen ze tot meerdere weken aan een stuk in de burcht verblijven.

4.4 Verbinding en dispersie

Dassen verplaatsen zich over vaste paden, wissels genoemd, welke ze generaties lang kunnen gebruiken. De wissels lopen vaak langs perceelranden of landschapselementen als sloten of bosschages. Net als de burchten zijn deze verbindingen verstoringgevoelig. Rustige en veilige verbindingen tussen burcht en foerageergebied, en tussen verschillende populaties, zijn belangrijk voor het goed functioneren van het leefgebied.

5 Benodigde maatregelen

In dit hoofdstuk worden op basis van de betekenis van plangebied voor das en de voorgenomen ontwikkelingen binnen het plangebied, te nemen maatregelen beschreven. De maatregelen zijn onderverdeeld in maatregelen ten behoeve van:

- Foerageergebied
- Oriëntatie en schuilplekken
- Versnippering en dispersie
- Verstoring

Deze maatregelen zijn verwerkt in een inrichtingsplan (zie figuur 7). Hierbij worden gronden binnen en rond het plangebied ingezet. In dit hoofdstuk worden de maatregelen toegelicht.

5.1 Maatregelen met betrekking tot foerageergebied

Op het plan rust een compensatieopgave van 2,9 ha. De compensatie vindt plaats zowel binnen als rond het plangebied. Binnen het plangebied is ruimte voor het compenseren van circa 0,3 ha, door de oostrand van het plangebied om te vormen tot grasland en de aanleg van meerdere hagen met vruchtdragende soorten. Daarnaast zal minimaal 2,6 ha aan foerageergebied ten westen van de ontsluitingsweg worden aangelegd (figuur 7). De totale compensatie is daarmee minimaal 3,1 ha groot. Binnen deze compensatiegronden ontstaat een jaarrond voedselaanbod en deze oppervlakte vormt daardoor minimaal primair foerageergebied omdat - in tegenstelling tot de huidige agrarische gronden - het nieuwe foerageergebied jaarrond in voedsel voorziet.

De percelen binnen de compensatiegronden zullen worden omgevormd tot bemest grasland. Hierbij gaat de voorkeur uit naar het inzaaien met een gras-klavermengsel en beweiden door runderen. Daarnaast zullen op deze graslanden de volgende maatregelen worden genomen om de regenwormenstand te bevorderen:

- Beperken van het gebruik van pesticiden, stikstofmeststoffen en grondonsmettingsmiddelen
- Beperken van verlaging van de grondwaterstand
- Opbrengen van ruige stalmest
- Bloten van grasland.

Bij voorkeur is ten alle tijden minimaal 50% van het totaal aan grasland lager dan 5 centimeter. Hoe lager het gras, hoe beter de regenwormen bereikbaar zijn.

Daarnaast zullen er twee (fruit)boomgaarden worden aangelegd (figuur 7). Het is van belang dat fruitbomen gekozen worden met soorten die zoveel mogelijk verspreid over het jaar rijpen en bij aanplant minimaal vijf jaar oud zijn. De volgende soorten genieten de voorkeur:

- Zoete kers (*Prunus avium*)
- Kweekpeer (*Cydonia oblonga*)
- Wilde peer (*Pyrus pyrastra*)
- Gedomesticeerde appel (*Malus spec.*)

Boomgaarden die in het kader van het vergroten van voedselaanbod aangelegd worden, dienen toegankelijk gemaakt te worden gemaakt voor dassen. Niet passeerbare afrasteringen zijn niet toegestaan.

De struweelhagen die worden aangeplant binnen de compensatiegronden en rond de woningen worden de volgende soorten gebruikt:

- Lijsterbes (*Sorbus aucuparia*)
- Hazelaar (*Corylus avellana*)
- Éénstijlige Meidoorn (*Crataegus monogyna*)

- Tweestijlige Meidoorn (*Crataegus laevigata*)
- Sleedoorn (*Prunus spinosa*)
- Hondсроos (*Rosa canina*)
- Beuk (*Fagus Sylvatica*)
- Mispel (*Mespilus germanica*)
- Inlandse vogelkers (*Prunus padus*)

De bovenstaande soorten dragen verspreid over het jaar vruchten, waardoor het voedselaanbod voor de das wordt verhoogd. Deze struweelhagen dienen 5 meter breed te zijn, waarbij in twee rijen, 1 plant per meter in driehoeksverband wordt aangeplant. De rijen dienen op ongeveer 1 meter tussenbeide te liggen.

Het gebied ten oosten van de ontsluitingsweg zal wederom worden verpacht. Hierbij wordt gestuurd op het verbouwen van mais en tarwe, of het houden van koeien op een grasweide. Beide mogelijkheden zullen voor behoud van foerageergebied binnen dit perceel zorgen.

Figuur 7: Inpassingsplan maatregelen ten behoeve de das

5.2 Maatregelen met betrekking tot oriëntatie en schuilplekken

Binnen de huidige situatie zijn er geen tot weinig struwelen of taluds aanwezig binnen het plangebied. Hierdoor is de mogelijkheid voor de das om schuilplekken te creëren minimaal.

In ieder geval de struwelen langs de weg en langs de beek worden als houtwal uitgevoerd. Dit vindt plaats door een verhoging aan te planten, met greppels langs de randen. Hierdoor wordt hoogteverschil gecreëerd (figuur 8). Deze greppels zijn uitermate geschikt voor de das, zowel om door te verplaatsen als ook om pijpen in te graven (Chiatante et al., 2017).

5.3 Maatregelen met betrekking tot versnippering en dispersie

Door de aanleg van de ontsluitingsweg treedt versnippering op en worden de dassen kwetsbaar voor verkeerbewegingen. De ontsluitingsweg zal worden ingericht als een 30 km/u weg, waarbij een 3-tal snelheidsheuvels zullen worden aangelegd. Deze snelheidsremmende voorzieningen verminderd de kans op een aanrijding. Door de aan te planten hagen binnen de compensatiegronden aan te laten sluiten op de snelheidsheuvels, wordt gestuurd om de das over te laten steken daar waar de snelheid het laagst is. Door de ontsluitingsweg niet verhoogd of verdiept in het landschap te leggen, zal een das deze sneller oversteken. Hiermee blijft er een verbinding met de twee faunapassages ten westen van de ontsluitingsweg en de looproute langs de Maasnielderbeek (afbeelding 9).

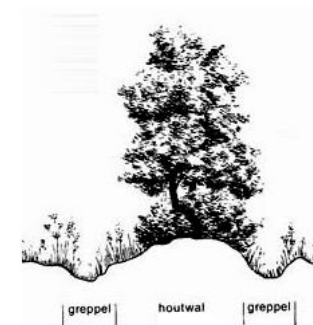
Daarnaast zal een vak in het oosten van het plangebied, tussen de woningen en de Maasnielderbeek, gevrijwaard zijn van nieuwbouw. Deze strook zal worden ingericht met gras-

land, om dispersie via deze strook mogelijk te maken. Hierdoor blijft het mogelijk om verbindingen richting het zuiden te behouden.

5.4 Maatregelen met betrekking tot verstoring

Om verstoring van foerageergebieden en dispersieroutes te voorkomen en minimaliseren zal er rond de woningen een struweelhaag worden aangeplant. Deze zullen worden aangeplant aan de rand van de nieuwbouwwoningen. Hierdoor zal licht en geluid uitschijnend op omliggende gronden worden geminimaliseerd. Daarnaast wordt de straatverlichting zodanig ingericht dat verlichting gericht en uitschijnend op het opgaand groen geminimaliseerd wordt. Het verlichtingsplan wordt opgesteld in overleg met een ter zaken kundige ecoloog. Hierdoor wordt verstoring door licht tot een minimum gehouden.

Het Kennisdocument maakt onderscheid tussen werken binnen een straal van 20 meter en daarbuiten. Binnen een straal van 20 meter wordt bij voorkeur niet gewerkt. Als dit niet te vermijden is dienen strikte maatregelen genomen te worden om een effect op de pijp of burcht te voorkomen. Verder wordt een onderscheid gemaakt tussen activiteiten binnen een straal van 50 meter (activiteiten overdag) en binnen een straal van 200 meter (activiteiten 's nachts). Maatregelen die worden genomen om verstoring te voorkomen tijdens de uitvoer van de ruimtelijke ontwikkeling dienen opgenomen te worden in een ecologisch werkprotocol. Bij aantasting van pijpen of burchten dient een ontheffing te worden aangevraagd. Buiten de straal van 20 meter dient de aandacht vooral uit te gaan naar het bereikbaar blijven van foerageergebied door het functioneel houden van wissels.

Figuur 8: Voorbeeld verhoging hagen

Figuur 9: Looproutes (zwart) binnen de toekomstige situatie

6 Conclusie

6.1 Maatregelen

Door het nemen van maatregelen kunnen optredende negatieve effecten met betrekking tot de das gemitigeerd worden. De maatregelen in dit dassenplan bestaan enerzijds uit maatregelen die noodzakelijk zijn om de functionaliteit van het leefgebied in zijn geheel te borgen, anderzijds uit maatregelen die daar bovenop nog kunnen leiden tot een extra kwaliteitswinst.

6.2 Ecologisch werkprotocol

Maatregelen die genomen dienen te worden tijdens de werkzaamheden (zoals fasering in tijd en ruimte en het voorkomen van verstoring van de dassenpijpen) worden opgenomen in het ecologisch werkprotocol.

Tabel 1: inrichtingsmaatregelen om de functionaliteit van het leefgebied van dassen te kunnen waarborgen

Noodzaak	Maatregel
Compensatie secundair foerageergebied (verlies van 5,8 ha secundair)	Opwaarderen van 3,1 ha secundair foerageergebied naar primair foerageergebied
Zorgen voor dekking	Aanleg van hagen binnen plangebied en compensatiegebieden
Tegengaan verkeersslachtoffers	Aanbrengen geleidend groen en snelheidsremmende maatregelen in de nieuwe ontsluitingsweg.
Tegengaan verstoring dassenpijpen	Maatregelen opnemen binnen ecologisch werkprotocol

Bronnen

Websites

- www.BIJ12.nl
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.dasenboom.nl

Literatuur:

- BIJ12 "Kennisdokument Das Meles meles" versie 1.0, juli 2017.
- Chiatante, G., Dondina, O., Lucchelli, M., Bani, L., & Meriggi, A. (2017). Habitat selection of European badger Meles meles in a highly fragmented forest landscape in northern Italy: the importance of hedgerows and agro-forestry systems. Hystrix, the Italian Journal of Mammalogy, 28(2), 247-252.
- Piza-Roca, Carme, et al. "European badger habitat requirements in the Netherlands—combining ecological niche models with neighbourhood analysis." wildlife Biology 2018.1 (2018)

www.bro.nl | info@bro.nl

Hoofdvestiging Boxtel

Boscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400

Vestiging Amsterdam

Rijnspoorplein 38
1018 TX Amsterdam
T +31 (0)20 506 19 99

Vestiging Venlo

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
T +31 (0)77 373 06 01